

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Філологічні зошити. Літературознавство:

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ
НАУКОВИХ СТАТЕЙ

ВИПУСК V

Рівне – 2017

ББК 83
Ф 54
УДК 82

Філологічні зошити. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. V / ред. кол. О. М. Кирильчук [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2017. – 89 с.

У збірнику вміщені студентські наукові розвідки, результати бакалаврських та магістерських досліджень з актуальних проблем українського літературознавства, теорії літератури, компаративістики та методики викладання української літератури. Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, студентами, вчителями-словесниками.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 3 від 25 квітня 2017 р.)

Рецензент:

ШАНЮК В.І., кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет водного господарства і природокористування).

Редакційна колегія:

ЗАХАРЧУК І.В., доктор філологічних наук, доцент;
БЕСТЮК І.А., кандидат філологічних наук, доцент;
КИРИЛЬЧУК О.М., кандидат філологічних наук, доцент (головний редактор);
КРУПКА М.А., кандидат філологічних наук, доцент;
ТХОРУК Р.Л., кандидат філологічних наук, доцент.

ЗМІСТ

ГУЛЯ ОЛЕНА

Особливості поетики та жанрових форм малої прози

Юрія Косача 1920-50-х років 5

ДЕМЧУК НАТАЛІЯ

Мариністична символіка

роману «Майстер корабля» Юрія Яновського 10

КОЗАЧОК АЛІНА

Панський побут у творах Марка Вовчка 19

КОРІНЬ РУСЛАНА

«Текст Бетховена» в ліриці

«Розстріляного Відродження» 1920-1930-х рр..... 26

ЛАЗОРИШИНА НАТАЛІЯ

Літературні містифікації 1920-1930-х років 30

ЛЕПЕХА НАТАЛІЯ

Дебогорій-Мокрієвич як літературний персонаж

роману «Тодір Сокір» Галини Журби 35

МАКСИМЧУК ІВАННА

Відмова від власної культури як шлях до самознищення

(за драмою Лесі Українки «Бояриня»)..... 41

ПАРФЕНЮК ІРИНА

«Людина зупиняє свій час тоді, коли вона щаслива»:

антиутопійні та фантастичні виміри

у романі Яни Дубинянської «Свій час»..... 46

ПОПОВА ДІАНА

Школа і просвіта у творах Олександра Кониського 52

ПРОЦИК ХРИСТИНА

До проблеми осмислення пам'яті роду

в романі «Музей покинутих секретів» Оксани Забужко 58

РОМАНЮК НАТАЛІЯ

Національні типи у п'єсі Миколи Куліша «Мина Мазайло»:

проблема вибору 64

САНДЕР ІРИНА

Соціум проти особистості: драма Чіпки Варениченка

(роман Панаса Мирного та Івана Білика

«Хіба ревуть воли, як ясла повні?») 69

СОБЧУК ЛЕСЯ

Школа українського перекладу в епоху шістдесятництва..... 73

ТКАЧУК КАТЕРИНА

Мікеланджело Буонарроті: візуальні медіації

в ліриці «шістдесятників»..... 81

ШУСТВАЛЬ ЮЛІЯ

Образ героя в контексті української історії

(за романом Володимира Лиса «Століття Якова»)..... 85

Леся Собчук

Науковий керівник – доктор філол. наук Захарчук І. В.

ШКОЛА УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ В ЕПОХУ ШІСТДЕСЯТНИЦТВА

У статті висвітлено роль перекладачів-шістдесятників (Миколи Лукаша, Григорія Кочура, Анатолія Перепаді). Особливу увагу звернено на їхню творчу манеру, стратегії творчої праці та зусилля у перезавантаженні культурної свідомості нового покоління..

Ключові слова: *шістдесятництво, перекладацька спадщина, творча манера, журнал «Всесвіт».*

In the article the role interpreters-sixties (Mykola Lukash, Gregory Kochur, Anatolya Perepady). Particular attention is paid on their creative style, strategy creative work and the effort to restart the cultural consciousness of a new generation.

Key words: *sixties, translation heritage, creative style magazine «Universe».*

Проблема культурної пам'яті все частіше стає об'єктом гуманітарних досліджень. Незважаючи на те, що період шістдесятництва по праву можна вважати одним із найпродуктивніших для національної літератури, він залишається недостатньо вивченим у контексті розвитку української традиції перекладу. Дослідження творчого доробку перекладацької практики шістдесятників на тлі суспільно-гуманітарних трансформацій доби визначає **новизну** обраної теми.

Переформатування й оновлення перекладацької традиції в Україні накладається на часи «хрущовської відлиги». Шістдесятництво – назва нової генерації (покоління) української радянської інтелігенції, яка увійшла в культуру в другій половині 1950-х років, у період «хрущовської відлиги». Хрущовська лібералізація вивільнила творчу енергію вцілілої інтелігенції старшого покоління. Водночас вона породила й нове покоління, котре, за висловом поета Миколи Вінграновського, «наросли з малих, худеньких матерів в саду порубанім». Після десятиліть страшного нищення, шістдесятники – це свіжий вітер у світогляді української людини. З її очей спадає пелена офіційної пропаганди, вона боляче відчуває національну образу.

Для культурної свідомості епохи шістдесятництва поруч з іншими ціннісними пріоритетами (ідея свободи, повага до людської гідності, пізнання національної ідентичності) стратегічною стала настанова «культурництва» – збагачення українського культурного простору шляхом перекладу творів світової класики. Варто зазначити, що філософія перекладу шістдесятників ґрунтувалась саме на праці з оригінальними джерелами, (в радянській практиці переклади часто здійснювали через посередництво російської мови).

Наступною ознакою в перекладацькій школі українських шістдесятників був розвиток українського мовомислення через створення

нових слів або повернення із забуття штучно вилучених; і врешті – відродження обірваної української традиції перекладацтва доби Розстріляного Відродження (М. Зеров, М. Рильський, М. Драй-Хмара, В. Підмогильний) тощо.

Для нової генерації перекладачів важливо було «не стільки відродити, повернути із забуття, часткове, скільки створити ціле практично із небуття, примусити переродитись мовне стильове багатство української розмовної стихії в тіло і факт літератури, перетворивши цим і самі уявлення про українську культуру [2, 337].

Таким чином, **актуальність дослідження** зумовлена потребою у вивченні, систематизації та творчому переосмисленні спадщини українських перекладачів-шістдесятників (Миколи Лукаша, Григорія Кочура, Анатолія Перепаді) та проекцією їхніх творчих здобутків на культурну свідомість доби. Також творча реалізація провідних майстрів перекладацької справи добре надається для оприявлення поколінневого виміру в літературі, кодифікації системи цінностей та розбудованості культурного простору в цілому.

Об'єктом вивчення є особливості творчої манери перекладачів-шістдесятників Миколи Лукаша, Григорія Кочура, Анатолія Перепаді.

Дослідженню шістдесятництва як суспільно-культурного феномена в літературі присвячено праці О. Зарецького, В. Брюховецького, О. Пахльовської, Є. Сверстюка, І. Дзюби, В. Овсієнка, І. Калинець, М. Коцюбинської, Л. Тарнашинської та ін. Наукові розвідки засвідчують інтерес до дослідження поезики авторського стилю шістдесятників, наголошуючи на її прикметних особливостях, різноплановому поєднанні традиційно-усталеного підходу до вивчення художнього тексту як мистецького феномену із новими досягненнями та відкриттями у царині осмислення природи художньої творчості. Так дослідження Л. Тарнашинської «Сюжет доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття» є найновішим і найбільш повним підсумком його здобутків та гідним продовженням, поступом у шістдесятництвознавстві загалом.

Неможливо обійти увагою концептуальне монографічне дослідження Л. Тарнашинської «Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління: (історико-літературний та поетикальний аспекти)», у якому в межах персоналістського виміру ґрунтовно осмислюється творчість багатьох митців цього покоління у контексті української літератури другої половини ХХ століття. Прикметними ознаками творчості перекладачів-шістдесятників, за слушним спостереженням Л. Тарнашинської, був «/.../ імператив вільного вибору» активне бажання «/.../ змінити світ, наблизити його до ідеального, де людині гарантовано збереження своєї індивідуальності й самореалізації» [10, 14].

«В історії українського художнього перекладу Миколі Лукашу належить місце особливе, виняткове. Вимовиш оці слова – перекладач, художній переклад, – і мимоволі на думку спадає Микола Лукаш, так, ніби в

його імені самі ці терміни персоніфікувалися. Перекладач такого діапазону – рідкісне явище не лише в українській, а і в будь-якій іншій літературі» – так говорив про М. Лукаша його побратим по перу Григорій Кочур [4].

М. Лукаш навчався у Київському державному університеті, Харківському педагогічному інституті іноземних мов. Викладав мови у вищих навчальних закладах Харкова, завідував відділом поезії журналу «Всесвіт».

Микола Лукаш знайомить українського читача з шедеврами багатьох світових літератур. Це його переклади: Гете і Шиллер – з німецької, Бранко Чопич – із сербохорватської, Лопе де Вега – з іспанської, Боккаччо – з італійської, Флобер, Гюго й Верлен – з французької, Тувім і Міцкевич – із польської, Елін Пелін та Христо Смирненський – з болгарської, Роберт Бернс – з англійської, Імре Мадач – з угорської, Петр Безруч та Іржі Вольтер – з чеської, Гофштейн – з єврейської мов.

Загалом Микола Лукаш знав 20 мов, з яких вільно перекладав. «У Радянському Союзі твори світових класиків, які дозволялося перекладати, перекладали мовами національних меншин не з оригіналу, а тільки з російської мови, — згадує мовознавець Олександр Пономарів. — Але Лукаш перекладав лише з першотвору...».

1953 рік був роком перекладацького дебюту Лукаша – вийшов друком українською мовою роман А. Стіля «Перший удар». Окремої уваги заслуговує переклад «Декамерона», зроблений Лукашем архаїчною українською мовою XVII—XIX століть. До всіх приказок і афоризмів Боккаччо він знайшов точні українські відповідники. Згодом вийшла друком низка шедеврів світової літератури у його перекладі: «Пані Боварі» Флобера, «Овеча криниця» та «Собака на сіні» Лопе де Веги. Окремими книгами вийшли поезії Ф. Шиллера, Ф. Гарсія-Лорки, Г. Аполлінера. Переклав вірші П. Верлена, У. Лисогорського (Чехія), Р. Бернса, роман Сервантеса «Дон-Кіхот».

Особливої уваги заслуговує переклад «Фауста» Й. Гете, здійснений Миколою Олексійовичем. Цей твір привернув увагу перекладача ще в шкільні часи: саме тоді він почав клопітку роботу над перекладом геніального 87 твору. У повоєнні часи перекладач-новатор відновлює втрачений переклад. Переклад «Фауста» схвально оцінив видатний український письменник Максим Рильський. Існує лист поета-академіка М. Рильського до М. Лукаша, датований січнем 1950 р., де зазначено, що роботу буде скеровано в Держлітвидав з рекомендацією передати переклад «Фауста» на рецензування фахівцю з німецької мови, а також запланувати його видання.

У листі від 29 травня 1951 р. головний редактор Держлітвидаву УРСР І. Синенко офіційно повідомив М. Лукаша про те, що «редакційну раду Держлітвидаву УРСР зацікавив Ваш переклад Гете «Фауст». Просимо Вас прибути до видавництва в справі подальшої роботи над перекладом, який ми запланували до видання в 1952 році». Рецензент видавництва, академік О. Білецький у своїй рецензії зазначав, що М. Лукаш змагається з такими

знаними перекладачами, як М. Старицький, І. Франко, Д. Загул, що є виправданим [5].

Протягом 1953-1960 рр. побачили світ неперевершені художні переклади українською мовою таких всесвітньо відомих творів, як А. Стіль «Перший удар» (1953), Г. Флобер «Мадам Боварі» (1955), Г. Гейне «Вибрані твори» (1956), Дж. Родарі «Малим і старим про Італію і Рим» (1956), Дж. Боккаччо «Декамерон» (1956), А. Стіль «Діти французьких докерів» (1958), Р. Бернс «Вибране» (1959), Б. Чопич «Рибалка і Кіт» (1959), Л. Керрол «Аліса в Країні Чудес» (1960), Дж. Родарі «Якого кольору ремесла» (1960).

Парадоксально, але у цей період майстер взірцевого перекладу М. Лукаш з англійської мови публікує лише Бернса. У листопаді 1961 р. М. Лукаш друкує переклад поеми Юліана Тувіма «Бал в опері» – ядучу сатиру на передвоєнну Польщу. Поліфонічне звучання поеми, лексичне багатство, словесне інструментування, у якому вільно й невимушено звучали соковитою українською мовою партії різноманітних персонажів, – переклад поеми не мав аналогів в українській перекладній скарбниці. У 1962 році М. Лукаш знову приголомшує і редакцію, і всю читацьку громадськість несподіваним перекладом з іспанської п'єси Лопе де Веги «Овеча криниця», надрукованої у вересневому номері і незабаром виданої в Держлітвидаві разом з іншою п'єсою цього автора «Собака на сні». Після цього в публікаціях в журналі «Всесвіт» для М. Лукаша настає дуже дивна чотирирічна пауза [8].

Одна з найбільш повних збірок перекладів Лукаша – «Від Бокаччо до Аполлінера» (1990). Переклади прикметні вільним, органічним звучанням, відсутністю будь-якої штучності, соковитою мовою. Перекладач творчо збагачував існуючі синонімічні ряди, використовуючи крім власне синонімів ще й контекстуальні, авторські новотвори, численні розмовно-просторічні форми.

Засновано літературну премію ім. М. Лукаша за кращий художній переклад з іноземної мови українською або статтю про мистецтво перекладу.

Микола Олексійович Лукаш залишив по собі багату спадщину як перекладач-митець, перекладач-новатор, яскрава творча особистість, яка завдяки мовній та стилістичній майстерності збагатила українську мову і літературу, надала мільйонам українців можливість познайомитися з шедеврами світової літератури українською мовою.

Григорій Кочур увійшов в українську культуру найперше як перекладач і мислитель. Він закликав своїх колег якнайретельніше вивчати першотвір, зважати на всі його особливості, а саме – точно відтворювати зміст, бездоганно дотримуватися форми. Засуджував відступи від класичних рим, неправильні наголоси, акцентуаційні розбіжності в перекладених текстах. Водночас дбав про збереження стилістичної відповідності першотвору й перекладу.

Перші переклади було опубліковано 1938 року в хрестоматії з античної літератури та у періодичних виданнях. За книгу «Відлуння» (1969) та

переклади поезій П. Верлена, «Гамлета» В. Шекспіра та ін. Григорій Кочур удостоєний премії імені М. Рильського.

1991 року Григорій Кочур видав книгу перекладів «Друге відлуння», нагороджений Національною премією ім. Т. Шевченка посмертно (1995). 2000 року вийшло друком «Третє відлуння» (за участю сина перекладача Андрія Кочура). У книзі порівняно з попередніми виданнями представлені нові імена: австрійця Р. М. Рільке, білоруса Я. Коласа, італійця Е. Монтале, поляків Є. Гординського, А. Каменської, Т. Ружеви́ча, В. Шимборської; росіянина І. Анненського, словаків Л. Новомеського, В. Мигаліка, М. Валека; французів Ш. Орманського, Ш. Арена; чехів Ф. Браніслава, О. Лисогорського та ін. – близько 40 поетів та понад 150 їхніх віршів. Загалом «Третє відлуння» містить твори 170 авторів із 30 літератур світу – понад 600 поезій. Переклади відзначаються глибоким знанням тексту оригіналу, самобутністю мови перекладу, який спирається як на українські народні традиції, так і на новітні здобутки в галузі поезії. [7, 11].

Створено музей-бібліотеку Кочура в Ірпені. У Львівському університеті ім. І. Франка кафедрі перекладознавства і контрактивної лінгвістики присвоєно ім'я Г. Кочура.

Здійснені ними поетичні переклади визначаються «природністю» звучання, неприйняттям буквалізму як антими́стецького явища, дбайливому ставленні до кожного образу, кожної інтонації, кожної думки першотвору. Як слушно зазначає відомий перекладач-шістдесятник Р. Доценко, – майстри художнього перекладу – Микола Лукаш та Григорій Кочур – рятували честь і гідність українського слова, спровокованого й опалюженого ревнителами радянського малоросійства [1, 164]. Засадничою для їхньої перекладацької творчості є ідея перетворення історії національної літератури і культури, ідея «пересотворення» засобами художнього перекладу української культури в її істинних, цілісних вимірах, повноцінна реалізація яких не відбувалася внаслідок низки апокаліптичних катастроф української історії [2, 7], коли переклад найчастіше правив «за легкий відхожий промисел для невдах від оригінальної літератури і навпаки – для видатніших з видавничої номенклатури, і ледве не крамолою здавався переклад безпосередньо з оригіналу, а не через російське тлумачення» [1, 305].

Анатоль Олексійович Перепада – український перекладач із романських мов (Бальзак, Моріак, Сент-Екзюпері, Камю, Моравія, Челліні, Амаду, Пруст, Петрарка, Кортасар, Рабле, Паскаль, Монтень). Навчався в Київському державному університеті імені Шевченка (1952-1957). Отримав диплом журналіста. Працював редактором періодичних видань.

Як перекладач дебютував 1963 року з повістю Мішеля Дюїно «Шукачі фараонів». Перекладав з французької, італійської, португальської, іспанської літератур. У творчому доробку перекладача твори О. Бальзака, Н. Буало, М. Вентурі, Р. Олів'є, А. Жаррі, А. Камю, Ф. де С. Кастро, А. Жаррі, Н. Макіавеллі, М. Монтеня, Ф. Моріака, П. Марсе́ля, Л. Піранделло, М. Пруста, Ф. Рабле, Ж. Руо, А. де Сент-Екзюпері, Ж. Сіменона, Б. Челліні, Ф. Петрарки, І. Кальвіно, М. де Сервантеса.

За переклад семитомної епопеї М. Пруста одержав французьку премію ім. Г.Сковороди і французький орден «Академічні пальми», а також висувався на Державну премію ім. Т. Шевченка. Другу французьку премію отримав за переклад роману Ф. Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель», а італійський орден – за інтерпретацію «Канцоньєре» Ф. Петрарки.

У своїй перекладацькій творчості А. Перепадя пішов дорогою М. Лукаша, вважаючи її особливо сприятливою для розвитку української мови. Йому вдалося підняти цілі пласти пасивної лексики, поєднати високий та низький стилі, мову фольклору й української класики з лексикою давньоукраїнської доби, створити враження мовної неусталеності чи, за визначенням самого тлумача, «перекладацької позалітературної мови». Це допомагало йому пересотворювати вже згаданих «Дон Кіхота» Сервантеса, «Гаргантюа та Пантагрюеля» Рабле, а також «Проби» Монтеня, «У пошуках утраченого часу» Пруста та багато інших шедеврів світової літератури. Митець доводив, що українська мова має багато реєстрів і може звучати по-різному. А ще висловлював сміливі думки про те, що російською мовою навряд чи можна перекласти так досконало, як українською, бо наша мовна традиція значно триваліша і мова є розвиненіша, українська просодія – гнучкіша. А. Перепадя, як і його вчитель, засвоїв величезний потенціал української мови і через свої переклади невтомно плекав і розвивав її. Про здобутки Майстра говорять численні премії, серед яких – премія імені Миколи Лукаша, яку щорічно присуджує журнал «Всесвіт». А. Перепадя став лауреатом цієї нагороди в 1995 р. за переклад з португальської мови роману Жоржі Амаду (Бразилія) «Велика пастка» [6].

Анатоль Перепадя вже увійшов в історію як перекладач українською семитомового циклу романів Марселя Пруста «У пошуках утраченого часу». Цього не вдалося зробити самотужки нікому зі Східної та Центральної Європи: втручались якісь містичні сили, чеський, польський та російський перекладачі помирили після п'ятого тому. А. Перепадя на цьому етапі також мав серйозні проблеми з серцем, однак блискуче завершив роботу.

Можна справедливо зазначити, що входження національної літератури у велику світову і навпаки, здійснювалась значною мірою завдяки перекладам. Саме вони виступали джерелом новаторства, розуму й інтуїції, «свіжими» поглядами на реалії життя. Оскільки «старше покоління, без постійного допливу нових сил не може забезпечити повноти літературного життя, нове слово повинні сказати нові люди» [9, 592], і це нове слово було проголошено: шедеври світової класики зазвучали українською мовою й швидко знайшли свого прихильного і вдячного читача. Перекладацька діяльність відіграла неабияку роль у розвитку української культурної свідомості.

Попри відчутний ідеологічний тиск, перекладачі-шістдесятники спрямували свої зусилля на засвоєння нових художніх тенденцій у літературному процесі, підвищення естетичного й інтелектуально-філософського рівнів мистецтва.

У їхньому доробку – твори всесвітньовідомих художників слова: В. Шекспіра, А. Франса, Дж. Байрона, В. Фолкнера, Дж. Голсуорсі, Дж. К. Джерома, М. Твена, Е. По, Дж. Олдріджа, Е. Хемінгуея, Ч. Діккенса, Джека Лондона, Дж. Свіфта, О. Уайлда, А. Міцкевича, Ф. Петрарки, Ф. Прешерна, Г. Флобера, Ф. Шіллера та ін. Мовне й жанрове розмаїття перекладених творів та фаховий рівень самих перекладів свідчать про широту творчого діапазону, подвижницьку працю й непересічний талант перекладачів.

Л. Коломієць влучно зауважує, що перекладна література становить собою невід’ємну ланку національного літературного процесу [3, 10]. Зважаючи на це, ми вважаємо, що період «хрущовської відлиги» доволі позитивно вплинув на перекладацьке середовище в Україні, яке сприяло успішній діяльності перекладачів. Однією з головних передумов появи, а згодом утвердження яскравої перекладацької індивідуальності українських перекладачів було відновлення та активна діяльність редакції журналу «Всесвіт», редактори якого були переконані у необхідності культури першоджерела та перекладу.

Джерела:

1. Доценко Р. Критика. Літературознавство. Вибране / Р. Доценко ; передмова та упорядкування М. Білоруса; фото колаж Ш. Назаренка. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. – 592 с.

2. Коломієць Л. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії): [монографія]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 522 с.

3. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років: матеріали до курсу «Історія перекладу»: навчальний посібник / Л. Коломієць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – 559 с.

4. Кочур Г. Феномен Лукаша. До 80-річчя від дня народження М. Лукаша // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999 - № 12 – С. 50-51.

5. Перепадя А. Григорій Кочур і Микола Лукаш – дві школи в українському перекладі / А. Перепадя // Григорій Кочур і український переклад. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, К.; Ірпінь 27-29 жовтня 2003 р. / Редкол.: О. Чередниченко (голова) та ін. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – С. 74-78.

6. Перепадя А. Моя Лукашіана / А. Перепадя // Сучасність. – 1992. – № 1. – С. 124-130.

7. Савчин В. З епістолярної спадщини Миколи Лукаша й Григорія Кочура // Дивослово. – 2003. – № 3. – С. 11.

8. Сайт українського журналу іноземної літератури «Всесвіт». – Режим доступу: http://www.vsesvitjournal.com/index.php?option=com_content&task=view&id=22&Itemid=41.

9. Тарнашинська Л. Сюжет Доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття / Л. Тарнашинська. – К. : Академперіодика, 2013. – 678 с.

10. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво : профілі на тлі покоління: (історико-літературний та поетичний аспекти) / Л. Тарнашинська. — К. : Смолоскип, 2010. — 632 с.